

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1207359/2

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק מרוה – אב"ד, הרב רפאל זאב גלב, הרב שמעון לביא

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד מורן נפתלי)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אוהד הופמן ועו"ד דניאל פרידנברג)

הנדון: המלצה לגט בכפוף לפיצוי גירושין

פסק דין

עניינו של פסק דין זה בתביעת הבעל לחייב את אשתו בקבלת גט פיטורין וכן בתביעת כתובה ופיצוי של האישה.

הצדדים נישאו כדמו"י בתאריך ז' בסיון תש"ע (20.05.2010).

מנישואין אלה נולדו להם שלשה ילדים.

הבעל תובע גירושין, כשמנגד האישה מבקשת שלום בית ודורשת שלא לפרק את הנישואין. במקביל, למקרה גירושין היא תובעת כתובה ופיצוי.

סכום כתובתה הינו חמישים וחמשה אלף חמש מאות וחמישים וחמש ש"ח.

טענות הצדדים

טענת הבעל

לטענת התובע חיי הנישואין לא עלו יפה עקב פער מנטלי מהותי אשר לא ניתן לגישור. לדבריו, רק השנתיים הראשונות היו באושר, כשלאחר מכן נוצרה מערכת יחסים מאמללת (כלשונו בסיכומיו עמוד 2 סעיף 4).

בדיון שהתקיים בפנינו ביום ט' סיון תשע"ט (12.06.19) תיאר התובע כי הנתבעת ניצלה אותו כלכלית, הרבתה לבוא אליו בטענות, ופשוט התנכרה אליו. הדברים הגיעו לידי כך שבעת שהותו בבית החולים לאחר ניתוח לב פתוח שעבר היא בקושי באה לבקר אותו (שורות 12-20).

לדבריו, מזה כארבע שנים ויותר לא היו ביניהם יחסי אישות לנוכח סירובה של האישה. לא זו בלבד, אלא אף כשהוא עזב את החדר שינה והחל ללון בסלון היא ירדה אליו ורבה עמו בצעקות בפני הילדים, הוא איננו מוכן יותר להמשיך ולסבול, ודורש את גירושיו (שורות 28-38).

לדברי הבעל, הוא עזב את הבית מחמת חשש ופחד מהגשת תלונות שווא למשטרה. האישה הינה מורדת בבעלה, ויש לחייבה לקבל את גיטה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענת האישה

לטענת הנתבעת התובעת משקר. בחיי נישואין כרגע ישנה בעיה ויש צורך לטפל בה. לדבריה התובעת סרך דרכו מזה כשנתיים ויותר עם אישה גרושה בשם [י']. הוא העדיף אישה זרה על פני אשת נעוריו, והוא מוכן בשבילה לפרק את חיי הנישואין (שורות 39-40). לדבריה הם נמצאים כל העת יחדיו, ואף נוסעים לחו"ל יחד.

באשר לטענת הבעל, האישה מכחישה וטוענת שהיא הגיעה לבקרו בבית החולים בהתאם ליכולותיה וטיפוליה בילדים.

תגובת הבעל

הבעל מכחיש את טענת האישה באשר לקשר פסול שיש לו עם [י']. לדבריו אכן אישה זו מועסקת על ידו בעסק שלו כיועצת, אך אין ביניהם שום קשר רומנטי. אמנם הם כותבים ספר ביחד, ומסתובבים ומרבים לטייל ביחד, אך מכחיש כל קשר רומנטי ו/או יחסי אישות עם המדוברת (שורות 42-49).

בקשת האישה לשלום בית

על אף טענותיה של הנתבעת כנגד התובעת עומדת הנתבעת על בקשתה לשלום בית, ודוחה כל ניסיון של פשרה ופיצויים בנושא, וכפי שמובא בפרוטוקול הדיון הנזכר (שורות 57-79) כדלהלן:

בית הדין: את אומרת שאת רוצה שלום בית. ואת טוענת שיש לו אישה אחרת והוא מתנהג אליך באלימות אז מה את צריכה אותו.

האישה: צריך לעבוד על הזוגיות.

בית הדין: מתי דברת איתו על שלום בית, ואמרת לו אני אוהבת אותך.

האישה: אנו לא נמצאים במצב של תקופה של אהבה. וזה מאז שהוא הגיש את הבקשה ליישוב סכסוך. הוא יוצא לחופשות איתה גם לחו"ל. יש לי תיעוד שהיא הגיעה למשרד שלו במוצ"ש ויצאו יחד ובילו.

בית הדין: הוא אומר שלא היו יחסי אישות תשעה חודשים.

האישה: חודש לפני שהגיש את הבקשה היו יחסי אישות.

בית הדין: לדבריו גם לפני שהגיש את הבקשה לא היו יחסי אישות ארבע שנים. והייתם בטיפול זוגי מטעם עיריית ת"א.

האישה: זה היה קצר.

בית הדין: לדברייך יש לו קשר עם אישה אחרת, ולא שאני מצדיקים את זה. אבל צריך להיות מציאותי. ולא נכון לעמוד ולומר שאני רוצה שלום בית. וחבל למשוך את זה.

האישה: אני לא מוכנה לזרוק את המשפחה שלי לפח. יש לנו שלושה ילדים.

בית הדין: כדי לעשות שלום בית צריך פרטנר. ואי אפשר לאכוף אדם לעשות שלום בית. אפשר לתת לך תקופה של חודשיים לנסות לשכנע אותו לשלום בית. השאלה היא אם לא תצליחי לשכנע אותו אז מה יהיה אז.

האישה: אני רוצה שלום בית.

בית הדין: האם יש תנאים שהיית מוכנה לשקול גירושין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האישה: לא מגיע לי להתגרש.

בית הדין: זה לא שאלה מגיע או לא מגיע. לדבריך הוא כבר בקשר עם אישה אחרת.

האישה: אני לא מוכנה.

לדברי האישה ובא כוחה, במידה והבעל יעזוב את החברה שלו, ניתן במהרה לשוב לשלום בית אמיתי ולחיות בשלום. לבעל אין כל עילה לגירושין.

אבחון/יעוץ נישואין

בית הדין שלח את הצדדים לאבחון במכון א' האם ניתן להציל את חיי הנישואין.

ד"ר ל' הביעה דעה ברורה, שהובהרה לאחר מכן בשנית, שתהום פעורה בין הצדדים ואין כל סיכוי לחדש את הקשר בין הצדדים.

על אף האמור, האישה נשארה דבקה בעמדתה שיש סיכוי לשלום בית אם הוא יעזוב את המאהבת. לדבריה, מה שד"ר ל' כתבה הוא רק מחמת שהתובע סירב לשתף פעולה (פרוטוקול דיון מיום ו' בחשון תש"פ (04.11.19) שורות 7-13).

בקשר לנקודה זו יצוין כי הבהרתה של ד"ר ל' מיום ז' באב תשע"ט (28.07.19) סותרת את דברי הנתבעת. לדבריה, בנקודת הזמן הנוכחית אין סיכוי כלל להחזרת המצב לקדמותו, לנוכח התהום הפעורה, הריחוק שנוצר והמטענים הרגשיים שכל אחד מהם נושא עמו - ללא כל קשר לשיתוף פעולה זה או אחר.

עוד יש לציין, שכבר בשנת 2016 הלכו הצדדים ליעוץ נישואין מטעם עיריית ת"א, אך הדבר לא צלח.

התנהלות הדיונים

בתאריך ו' בחשוון תש"פ (04.11.19) התקיים בפנינו דיון חקירות, בו כל צד נחקר על גרסתו. כמו כן, ביום ג' בשבט תש"פ (29.01.20) הופיעו בפנינו ארבעה עדים. כל אחד מהם העיד את אשר ראו עיניו, כאשר חלקם מעידים על אלימות שנקט התובע כנגד הנתבעת ועל אופייה והתנהגותה של האישה כדבעי.

עדות חוקר פרטי

אחד העדים היה חוקר פרטי ששכרה האישה.

לאחר שהציג בפנינו תעודת חוקר רשמית, העד תיאר את מה שראו עיניו במספר פעמים, כשמסקנתו היא שהבעל, נמצא בקשר עם שתי נשים מחוץ לנישואין, כאשר אחת מהן היא [י'] הנזכרת.

בחקירתו בדיון ניסה התובע לטעון כי זו פרשנות של העד החוקר, וזוהי התנהגות רגילה הנהוגה בת"א, אך החוקר נותר איתן בדעתו כי העובדות אותן ראה במו עיניו מצביעות על כך כי יש קשר אינטימי ביניהם, וכפי שמובא בפרוטוקול הדיון (תיק כתובה) מיום ג' בשבט תש"פ (29.01.20) שורות 160-186.

כמו כן, גם בהמשך הדיון הדברים חודדו על ידי החוקר באמצעות בית הדין (שורות 189-202) כי הקשר של התובע עם הנתבעת הינו קשר אינטימי פסול בכל קנה מידה, וכי גם בתל אביב

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ה'נאורה' לא מקובל מגע קרוב שכזה בסיטואציה שכזו כמו שנצפה על ידי החוקר, אלא אם כן מדובר בקשר אינטימי.

סיכומי הצדדים

סיכומי התובע

בסיכומיו טוען התובע כי בשנים האחרונות האישה החלה להתעלל בו נפשית ולהתנכר אליו תוך כדי השפלות ואלימות מילולית, התייחסות בקרירות ואטימות לב.

לדבריו, בקשתה לשלום בית אינה אלא תכסיס אסטרטגי (סעיף 20 לסיכומי התובע). האישה לא עשתה מאומה כדי להשיב את המצב על כנו. מטרתה הינה אחת ויחידה - סחיטת כספים (סעיף 38 שם).

לא זו בלבד, אלא כשהתלונן בפניה על כך שהיא מתנכרת אליו ומורדת בו, הגיבה ואמרה "אתה יכול ללכת עם אחרות" (סעיף 28 ציטוט מפרוטוקול הדיון). ודאי שאין הדברים עולים בקנה אחד עם הרצון לשלום בית.

לדברי הבעל, האישה עשתה הכול כדי להמאיס את עצמה עליו, הן במלבושיה הן בהזנחת מראה החיצוני והן באי תפקודה כאישה. לדבריו היא בגדר 'אישה רעה', והיא זו שהביאה אותו לצאת מהבית (סעיף 63 לסיכומיו), ומבחינתו איננו יכול לסבול עוד, ולכן דורש גירושין.

סיכומי הנתבעת

מנגד, הנתבעת מעלה בסיכומיה כי כל טענות הבעל הינן בגדר 'עורבא פרח', והצביעה על סתירה בין גרסאותיו של הבעל באשר לטענתו בדבר העדר יחסי אישות עם האישה (סעיף 13 לסיכומיו). כמו כן, בא כוח האישה אף הציג מכתבי אהבה שכתב הבעל לאישה לאחר מספר שנות נישואין, מהם עולה בבירור כי טענתו שרק בשנתיים הראשונות חי באושר עם האישה ולא מעבר לכך היא שקרית.

כמו כן דוחה על הסף את טענת התובע כאילו היא מרדה בו וסירבה לקיים יחסי אישות, ומצביעה על העובדה כי מעבר לשלשת ילדיהם הרי שגלוי וידוע כי היא עברה עוד שתי הפלות בשנים 2015 ו-2016 וזאת מלבד 2 הפלות קודמות. כך שטענתו זו אין לה אחיזה במציאות.

לסיכום טוען בא כוח האישה כי תביעת הגירושין של הבעל ללא עילה כלל, הינה בגדר 'זעקת הקוזק הנגזל' ויש לדחותה על הסף, בפרט לאור העובדה שהתובע זנח את אשת חיקו לטובת אישה זרה.

נקודות לדיון

בפנינו אפוא תביעת גירושין של הבעל מחד ובקשה לשלום בית של הנתבעת מאידך – כשפועל יוצא מתביעתה הוא הנידון האם יש לחייב את הבעל בכתובה ואולי אף בפיצוי לאישה לנוכח פירוק הבית מחמתו, שהרי היא עדיין טוענת לשלום בית גם עתה.

אין חולק כי הבעל עזב את הבית, כשלבדבריו חששו היה מתלונות שווא. יש בפנינו אבחון מקצועי לפיו אין שמץ של סיכוי לחזרה לשלום בית – ודאי לא בנקודת הזמן הנוכחית.

טענות הצדדים סותרות לא רק במישור המשפטי-הלכתי, אלא אף ובעיקר במישור העובדתי, הן באשר לבגידותיו של הבעל עם [י'], הן באשר לסיבת עזיבתו את הבית, הן באשר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לקיום יחסי אישות ביניהם באופן סדיר בעבר הלא רחוק, והן כאשר למרידתה של הנתבעת מיחסי אישות עם התובע. כמו כן הצדדים חלוקים האם הנתבעת תפקדה כאישה מסורה או שמא הסירה מעצמה כל עול, לא ניקתה את הבית ולא בשלה וכו', והאם חיי הנישואין היו בסך הכול תקינים, או שמא לאחר שנתיים חייו של הבעל הפכו לבלתי נסבלים עקב התנהלותה של הנתבעת.

לאור זאת עלינו לדון תחילה בנקודות הבאות:

- א. נטל ההוכחה במקרה דנן על מי.
- ב. כנותה של תביעת האישה לשלום בית.
- ג. העדר סיכוי לשלום בית כעילה לחיוב האישה בגט.
- ד. המלצה לגט בכפוף לפיצויי גירושין.
- ה. קבלת כתובה ותוספתה לאישה ללא קיזוז קבלתה על פי חוק יחסי ממון.
- ו. מסקנות ופסק דין.

דיון והכרעה

א. נטל ההוכחה במקרה דנן על מי

הנה אין ספק בכך כי בבואנו לדון על חיובו של הבעל בכתובת אשתו, על פניו הוא צריך להוכיח. הוא זה אשר עזב את הבית, והוא זה אשר ברמה זו או אחרת סרך דרכו עם אישה זרה. ברור אפוא, כי טענותיו בדבר אשמתה של האישה בפירוק הנישואין בהיותה מורדת בו ובכך שעל ידי מעשיה גרמה לדחקו אל מחוץ לביתם המשותף - צריכות ביסוס, ועליו להביא ראיה.

אכן במהלך הדיונים ניסה הבעל את כוחו להרים את נטל הראיה, אך הדבר לא צלח.

הן אמת, כי מהיכרותנו את הנפשות הפועלות עולה כי סגנונם של השניים שונה, ואולי אף באופן קיצוני, אך יחד עם זאת עדיין אין זו סיבה לפרק את הבית, ובפרט כאשר כפי שהתרשמנו סגנונם תמיד היה שונה, והבעל על אף השוני, הכיר אותה ונישא לה, ואף לדבריו בתחילת נישואיהם הם חיו באושר.

ממי יצאו הגירושין

מעבר לכך. הנה ידועים דברי הטור באבן העזר סימן קי"ח שקבע יסוד גדול שהמודד לגבי חיוב הכתובה איננו מצטמצם רק לגבי זהותו של התובע את הגירושין, אלא בעיקר מיהו זה שהגירושין יצאו הימנו, וזה לשונו:

"מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה אין לה מן הדין לגבות זולתו וכו' ואם תבע הוא הגירושין אינו יכול לגרשה אלא לרצונה או לאחר שיפרע לה כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוספת".

כוונת דבריו שתביעת הגירושין איננה 'סיבה' אלא 'סימן'. היינו שאין אנו מסתכלים רק על התוצאה המעשית בשטח מי פתח את תיק הגירושין או מי עזב את הבית, אלא על השורש והגורם שמחמתו יצאו הגירושין¹. אלא שבדרך כלל הצד התובע את הגירושין הוא זה ה'אשם'

¹ הארכנו בזה במספר פסקי דין - יעוין בתיק מס' 1165848/11 בבית הדין כאן בת"א ועוד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בפירוד, אך במפורש לא תמיד. ייתכן מקרה שבו האישה פתחה את תיק הגירושין ואף עזבה את הבית, ואף על פי כן לא הפסידה את כתובתה, אם וכאשר בית הדין משוכנע כי הבעל הוא זה שהביא אותה למצב זה והגירושין יצאו ממנו כהגדרת הטור. וכן להיפך.

עקרון זה עולה גם מדבריו המפורסמים של התשב"ץ (חלק ב' סימן ח') וזה לשונו:

"עוד שאלת: אישה שבעלה מצער אותה הרבה, עד שמרוב הצער היא מואסת אותו, והכל יודעים בו שהוא אדם קשה הרבה, והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמריבות, וגם שהוא מרעיבה עד שהיא שנאה את החיים, והיא אינה יכולה לבא לבית דין, מפני שאחד מבעלי ההוראה הפחידה, שאם תשאל כתובתה בבית דין שתפסיד אותה. הודיענו מהו הדין בזה.

תשובה: קרוב הדבר בזה שיוציא וייתן כתובה, דקיימא לן לחיים ניתנה ולא לצער".

נמצאנו למדים שהאחראי והיוזם של הליך הפירוד וסיום הקשר, אינו יכול לזכות בהישגים כלכליים בכך ש"אילץ" או "הוביל" את הצד השני להיפרד או לדרוש את הפירוד.

והנה, מאחר וקבענו שאין להביט רק על התוצאה אלא על השורש, אם כן בנידוננו נמי יש להעמיק יותר ולברוק את טענת הבעל ממנה עולה שסיבת תביעתו את הגירושין הינה עקב מעשיה ומחדליה של האישה שמרדה בו וציערה אותו תדיר, ועל פי טענתו ניתן לומר כי 'הגירושין יצאו ממנה'.

אם כן בראש ובראשונה עלינו לקבוע מי מהצדדים באמת אשם בפירוק הנישואין.

תביעת גירושין של האיש ועזיבתו את הבית

בדרך כלל חזינן שישנם שני פרמטרים ברורים כדי לקבוע מי הגורם והיוזם את הגירושין:

א. מי עזב את הבית.

ב. מי הגיש את תביעת גירושין.

והנה במקרה דנן הרי ששני הפרמטרים לרעתו של התובע, הבעל הוא זה שעזב את הבית ואף זה שהגיש תביעת גירושין כשהנתבעת ממשיכה לתבוע כל העת 'שלום בית', על כן ברור כי כל עוד לא יוכח אחרת הרי שהבעל הוא זה שגרם לפירוד, שהרי האישה עומדת ומתחננת עד לרגע זה ל'שלום בית' ומתעקשת שאין רצונה בגירושין.

משכך ברור כי כל עוד לא יוכיח הבעל כי ידה הייתה במעל ויוכיח את טענותיו הנזכרות כנגדה - מה שעד עתה לא נעשה - הרי שאשמת הגירושין תהא מוטלת לפתחו על כל המשתמע מכך, הן באשר לתביעתו - חסרת העילה - לגירושין, והן באשר לחיובו בכתובתה ותוספתה ואולי אף בפיצוי נוסף.

ב. כנותה של תביעת האישה לשלום בית

אכן עלינו להידרש תחילה לטענת הנתבעת החפצה לדבריה בשלום בית ולשובו של בעלה האם כנים דבריה. שומה עלינו לרדת לעומקן של דברים ולברוק תחילה את כנות טענתה, האם אכן פיה ולבה שווים בבקשתה זו, או שמא אין זה אלא מן השפה ולחוץ וכפי שהעלה הבעל וב"כ שהכול בכדי למנף את הישגיה הרכושיים או כצעד לנקמה, ייאוש, פיצוי או כל סיבה אחרת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לחידודם של דברים רגיל אנכי לצטט בזה את דבריו של אב"ד דחיפה לשעבר הגאון הרב אברהם אטלס זצ"ל (פורסם ב'שורת הדין' כרך ה' עמוד קל"א-קנ"ד, וראה שם בעמוד ק"מ) בעניין וזה לשונו:

(...) בתביעות לשלום בית שומה על בית הדין לבדוק ולבחון האם אין בה (בתביעה) משום הערמה ומרמה.

הדרך היחידה לעמוד על כנות התביעה ולדעת האם היא הוגשה בתום לב או אם לא, היא רק בדרך האומדנא, שהרי בתביעות לשלום בית אין בידי בעלי הדין האמצעים והכלים להוכיח ולבסס את תביעותיהם וטענותיהם, שהרי הטענות שביניהם הן בתחום שבינו לבינה.

ולכן הדרך של אומדנא היא הכלי היחיד להגיע לברור התביעות.

על מנת להגיע לאומדנות מוכיחות, חייב בית הדין להיכנס לפני ולפנים של חיי בני הזוג, לשמוע עובדות במכלול מערכת החיים המשותפים, וכיצד התנהלו לפני הגשת התביעות.

אין לבית הדין להתייחס אך ורק לעובדות ולהתנהגות הצדדים כפי שהיא בעת הדיונים כי כבר אמרנו שלתביעה לשלום בית עלולות להיות מגמות פסולות, והכותרת 'שלום בית' יכולה להיות 'מסך עשן' ו'כסות עיניים' להסתרת הכוונה האמיתית להפיק תועלת ממונית (...).

התרשמות בית הדין

על בסיס דבריו של הרב אטלס זצ"ל, ניסה בית הדין עד כמה שידו מגעת להיכנס לעומקה של סוגיה וכפי שהתרשמנו אנו סבורים כי האישה דנן כנה בדבריה בבקשתה לשלום בית.

נבאר את הדברים.

הן אמת הדבר שהאישה לא פתחה תיק תביעה לשלום בית ולא זו בלבד אלא פתחה תיק לתביעת כתובה אולם הדבר נעשה רק בשלב מאוחר יותר מתביעת הבעל לגירושין ולאחר שנוכחה לראות לצערה להיכן הדברים הולכים.

יש לציין כי עצם העובדה שהאישה הנתבעת לגירושין לא פתחה תיק לתביעת שלום בית אין בה כדי לגרע מכנותה בטענתה זו. ברור כי הרושם של בית הדין בדבר כנות התביעה בשומעו את הדברים בדיון הן באופן מפורש והן 'בין השורות', הוא ורק הוא הקובע.

ראשית ייאמר כי אי אפשר להסיק באופן גורף כי כל אימת שצד כלשהו לא הגיש תביעה לשלום בית, זוהי הוכחה שאין רצונו לכך ונשללת ממנו אפוא טענה זו בעתיד. אנו סבורים כי 'שלום בית' זהו תהליך שצריך להיות ברצון מלא של שני הצדדים גם יחד, ואם צד אחד לא מעוניין, אי אפשר לקיים את התהליך בכוח. ייתכן אף שמושג 'תביעה' לשלום בית' יש בו סתירה פנימית מובנית. לא ניתן 'לתבוע' בכוח שלום בית כנגד הצד שאינו רוצה בכך.

שנית, כבר מצינו בדברי הרמ"א באבן העזר סימן קנ"ד סעיף ג' שהעלה ש'כל הנשים בחזקת כשרות' ואם כן מהיכתי תיתי שהיא זו שצריכה לעמוד בפנינו ולהוכיח את רצונה הכן לשלום בית? ברור כי הבעל שידו הייתה במעל ובגד באשתו, הוא זה שצריך להוכיח שהאישה פירקה את הבית ואיננה מעוניינת בו עוד, ומשלא הצליח להרים נטל הראיה הרי שיש לנו להניח שמה שבהווה הוא מה שהיה, והוא זה שהחליט לפרק את הבית ועתה מנסה לגולל על אשתו את האשמה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לגבי אי פתיחת תיק לשלום בית על ידי האישה, ברור שאם הנתבע מנהל חיים מלאים עם אישה זרה בו בזמן שהוא נשוי כדמו"י עם הנתבעת, ושולל מכל וכל כל ניסיון להליך שלום בית, הרי שאין לצפות מהאישה שתגיש בקשה לשלום בית כי היא מבינה היטב שאין כל סיכוי קל שבקלים שהדבר יקרום עור וגידים כל עוד הוא שבוי בידיה של האישה הזרה ואיננו רוצה להתנתק ממנה.

בית הדין כבר אמר את דברו לאור התרשמותו במהלך הדיונים כי האישה הייתה כנה עד מאד בבקשתה לשלום בית וכפי שהתחננה בפנינו לא אחת. לכן עובדת אי תביעתה לשלום בית לא מעלה או מורידה בעניין. וכבר הארכתי בזה בפס"ד אחר בבית הדין בחיפה תיק מספר 1066824/4.

עינינו חזו ולא אחר כי בפנינו עומדת אישה המבכה על מר גורלה ועל כך שבעלה החליט לוותר עליה לטובת קשר אסור עם אישה אחרת. בית הדין סבור כי בפניו אישה הרוצה בכל מאודה להציל את הבית ואיננה מוכנה להתגרש בשום תנאי, ואף דחתה כל ניסיון מצדנו לקדם את התיק לקראת גירושין (פרוטוקול הדיון מיום ו' חשוון תש"פ (04.11.2019) שורות 315-337).

אמנם הבעל טען בפנינו כי מטרתה של האישה בבקשתה לשלום בית הינה רק למטרת שיפור עמדתה בעניין הרכוש ותו לא, לדבריו אף היא הסכימה לגירושין עוד טרם שפתח תיק תביעה אלא שעתה חזרה בה (פרוטוקול דיון מיום ו' חשוון תש"פ (04.11.19) שורות 59-60) אך כאמור אנו התרשמנו אחרת. לא זו בלבד אלא אף הבעל בעצמו כתב זאת בכתב התביעה (בסעיף 21) כי 'נראה כי האישה לא רוצה להתגרש נוכח התנהלותה', אם כן ברור לו לבעל כי האישה איננה מוכנה לוותר עליו ועל שלמות משפחתה, אלא שהוא מצדו העדיף אישה אחרת על פני אשת נעוריו.

רשלנות תורמת אך לא עילה לגירושין

כאמור התובע העלה טענות שונות על אשמתה של הנתבעת בפירוק הנישואין, אך בהעדר הוכחות בית הדין דוחה את גרסתו.

ברם ייתכן שיש כאן 'רשלנות תורמת' מצדה של האישה, שאולי לא עשתה מספיק כדי ליצור אוירה חמה ורגועה בבית, ואולי אם הייתה מתאמצת יותר ייתכן שהייתה מצליחה לשמר את הבית.

בפרוטוקול הדיון מיום ט' בסיון תשע"ט (12.06.19) האישה הודתה שלא פנתה אליו לאחזרונה ובקשה 'שלום בית' (שורות 60-63) וכדלהלן:

בית הדין: מתי דברת איתו על שלום בית, ואמרת לו אני אוהבת אותך.

האישה: אנו לא נמצאים במצב של תקופה של אהבה. וזה מאז שהוא הגיש את הבקשה ליישוב סכסוך. הוא יוצא לחופשות איתה גם לחו"ל. יש לי תיעוד שהיא הגיעה למשרד שלו במוצ"ש ויצאו יחד ובילו.

הבעל הצביע על כך שאשתו 'אישה קרה' שלא הרבתה ליתן לו גילויי חיבה ואהבה והוא בתור 'בחור חם' חיכה וציפה לכך כל העת, ומשלא קיבל את מבוקשו זה מה שדחף אותו החוצה מנישואיו עמה.

ברור גם ברור כי גם אם דבריו אלה נכונים ומבלי להקל ראש בכך, אין ספק כי יש למחות נמרצות על מסקנתו זו של התובע שלבסוף הביאתו לרעות בשדות אחרים. אך עצם עובדה זו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ודאי שיש בה כדי 'לקדם' ו/או 'לזרז' את 'פירוק הבית' ולהביא את הנישואין אל קיצן, אם אכן נכונה עובדה זו.

יוער כי האישה בחקירתה בדיון הנזכר מיום ו' בחשוון תש"פ (04.11.19) הדגישה בפנינו כי היא כן 'חבקה אותו ונשקה אותו ובקשה שיהיו יותר יחד' (שורות 238-245 לפרוטוקול הדיון), אך לאחר מיכן הודתה כי לא עשתה הרבה כדי להשיב את ה'שלום בית'. לתועלת הדברים נצטט את האמור (שורות 248-255 לפרוטוקול הדיון):

ש. טענת בדיון הקודם שאת רוצה שלום בית. מה עשית על מנת שזה יקרה.

ת. אני לא עשיתי כלום, הוא שגרם למצב הזה אני עדיין בבית והוא יכול לחזור.

בית הדין: האם עשית משהו מיוזמתך להחזיר אותו אלייך.

ת. אני מחכה שיעזוב את המאהבת שלו.

בית הדין: עשית משהו אקטיבי שיעזוב את המאהבת שלו שיחזור אלייך.

ת. אני פגועה ממנו וזה קשה לי.

ב"כ הבעל ש. האם ניסת להתקרב אליו.

ת. לא בזמן האחרון.

ממה ששמענו בפנינו אכן התרשמנו שיש כאן גם 'רשלנות תורמת' מצדה של האישה לנוכח הפגנת קרירות זו או אחרת כנגד בעלה. אך עדיין מכאן ועד להטיל על האישה את פירוק הנישואין כפי שטוען הבעל המרחק הוא רב.

אישה שאיננה מנקה את הבית

זאת ועוד. גם בנושא הניקיון הבעל העלה טענות קשות על האישה ואף הציג תמונות בפנינו המעידות כי המצב היה לעיתים בכי רע וכי האישה לא ניקתה את הבית. מנגד האישה הכחישה את הדברים וטענה שהכול היה מגמתי מצד הבעל להראות כביכול מצג שווא בפנינו, מאידך היא הודתה בפנינו כי 'מפעם לפעם' הבית היה יכול להיראות כך (שורות 279-291).

הרי שגם לאישה יש חלק כלשהו בהתדרדרות המצב להיכן שהגיע.

אופייה של האישה כמניע לקרירותה

עם זאת ועל אף האמור אנו סבורים כי אין זאת מחמת רצונה של האישה בכך, אלא זהו סגנונה שלה השונה במהותו מסגנון בעלה. האישה רגועה ומונוטונית יותר מבעלה וייתכן שגם פחות נקיה ממנו, טבעה ואופייה שונה במהות מאופיו ומזגו של בעלה. סביר להניח כי שני סגנונות אלה של בני הזוג היו מוכרים זה לזה כבר מתחילת דרכם המשותפת, וככאלה הן רצו ואהבו זה את זה, וכפי שהתובע בעצמו הודה שבשנתיים הראשונות הם חיו באושר. לא התרשמנו כי מדובר כאן באישה שהחליטה לפתע להפוך את עורה ולהתמרד כנגד בעלה. פשוט זהו טבעה ואופייה מעת הולדתה.

התרשמותנו ואבחנתנו זו מטיבה לבאר את העובדה כי על אף תלונותיו הרבות של הבעל כנגד האישה כל זה לא הפריע לו לכתוב לאשתו מכתבי אהבה והערכה כאחד וכפי שהוצגו בפנינו. לדעתנו אין זה אלא טבעים שונים של הבעל והאישה, הבעל השלים עם עובדה זו אהב

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אותה כמות שהיא וכך חיו את שנותיהם באהבה ורעות עד שנכנסה למשוואה [י'] - אותה אישה זרה שהביאה את הקץ על נישואי הצדדים.

אנו סבורים כי על אף רשלנותה במקצת של האישה וכפי שתואר, עדיין אין בזה סתירה לרצונה הכנה לשלום בית ובקשתה מבעלה כי יאות לעזוב את האישה הזרה ויחזור לחיקה, ובוודאי שאין כאן 'עילה לגירושין'. אדרבה, יש כאן עילה לעבודה משותפת של בני זוג לבניית תקשורת טובה ביניהם, ולהליכה יחדיו ליעוץ אמיתי מתוך כוונה משותפת לשנות את המצב, ולא לילך ולרעות בשדות אחרים ולהביא את הבית לפירוק טוטאלי על כל המשתמע מכך.

גרסת הבעל סותרת

כבר בשלב זה יצוין כי גרסתו של הבעל דגן נסתרת מיניה וביה לא אחת, ניתן לכך דוגמא אחת המלמדת על הכלל.

הבעל טען בפנינו כי חיי הנישואין לא צלחו ביניהם, ורק שנתיים הראשונות הם חיו באושר. לדבריו לאחר שנתיים ימים החלו בעיות צרות וסבל, והאישה הפסיקה לאהוב אותו והתנכרה אליו. (פרוטוקול דיון ראשון ט' בסיון תשע"ט (12.06.19) שורות 14-17).

מאידך בפרוטוקול הדיון מיום ו' בחשון תש"פ (04.11.19) (שורות 39-53) הדברים נשמעים מפיו של הבעל אחרת לגמרי, וכדלהלן:

'הקשר במשך שנים הלך והתדרדר, לא שמתתי לב לבעיות עד 2015 כשהייתי בבית חולים ואושפזתי, (ש') באה לבקר אותי מעט. ונוצר מצב כזה כשאתה חולה ונמצא לבד והייתי בהסתבכות והיא לא הייתה שם איתי. והיו שם אחרים שבני זוג שלהם היו לצידם (...) ואז התחלתי לשים לב שהיא לא אוהבת אותי. ולא קיימנו יחסי אישות הרבה זמן. והבית מבולגן והולך להיות יותר גרוע. בתחילת שנת 2017 רצינו להתגרש, וכל אחד הודיע להורים שלו. והמשפחה המורחבת לחצה שלא להתגרש, ואמרו שננסה כיון שיש לנו שני ילדים. והלכנו לטיפול ברחוב ר', איפה שנמצאת העו"ס בינואר 2017, (ש') הבטיחה שהדברים ישתנו ותתנהג אליי אחרת. ואז אמרה שהיא רוצה עוד ילד ונכנסה להיריון, וכל זמן שהייתה בהיריון תמיד הייתי לידה. ובמהלך ההיריון חזרה להתנהג כמו שהייתה מתנהגת קודם, להעליב ולדבר אליי לא יפה ליד הילדים. ושוב רציתי להתגרש. אבל לא רציתי להתגרש כשהיא בהיריון (...) הילד נולד וחזרה לסורה, והמצב נעשה יותר גרוע והגיעו מים עד נפש. אני אוהב את הילדים. אבל לבוא הביתה ולא מחכה לך אוכל, ואם אתה מגיע מוקדם יש ויכוחים. הבית לא היה מסודר. היא לא צבעה את השער ולבשה סמרטוטים, עדיף למות מאשר לחיות ככה. אם הייתי אומר משהו לילדים הייתה שוברת לי את המלה.'

דבריו של הבעל מעלים תמיהה רבתי: כיצד ייתכן שהיא איננה אוהבת אותו ומקניטה אותו כל העת ורבה עמו ואף על פי כן הוא לא שם לב לכך עד 2015? האם כדי להבחין בכך צריך להגיע לבית חולים לניתוח? ברור כי הבעל 'בונה' את גרסתו ומתאימה לצרכיו כדי לכסות ולו במעט על נטישת הספינה.

כפי שנאמר ייתכן כי האישה לא עשתה די בכדי להשיבו לחיקה, אך לאור סיטואציה קשה וכואבת זו תוך כדי השפלתה של הנתבעת, אין זה מהווה אינדיקציה ל'אי כנותה' בבקשתה לשלום בית ולהפחתה מחומרת מעשהו של הבעל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חובת הבעל לקחת אחריות

מעבר לאמור. נראה לענ"ד לומר שאף אם נצא מנקודת הנחה כי באמת יש כאן רשלנות תורמת וחמורה מצדה של האישה, עם זאת עצם זה שהבעל החליט לפרק את הבית ולסיים את הנישואין ולרעות בשדות אחרים, יש בזאת כדי להטיל עליו באופן גורף את האשמה לגירושין ולא על האישה - גם אם נניח שהיא זאת שאשמה בכך שהביאה את הבעל להחלטה נוראה שכזו בעקבות התנהגותה זו או אחרת.

ראיה לדברים ניתן להביא מדברי הרמ"א באבן העזר סימן פ' סעיף י"ח שכתב וזה לשונו:

"אישה שהלכה מבית בעלה מכוח קטטה, ואינה רוצה לשוב לביתו עד שיקרא לה בעלה, לא הפסידה משום זה מזונותיה, דבושה ממנו לשוב, מאחר שיצאת בלא רשותו ואינו מראה לה פנים".

חזינן אם כן שאף שהאישה היא זו שעזבה את הבית תוך כדי מריבה, מכל מקום כיון שהבעל אינו מראה לה פנים כדי שתחזור - נחשב הדבר שהוא הגורם.

לענ"ד ניתן להסיק אפוא מדברי הרמ"א כי אבי המשפחה 'הבעל' הוא זה שתמיד צריך לקחת אחריות, ו'להבין' את נפשה של אשתו ומצוקתה, ואף אם האשמה מוטלת עליה בעצם עזיבתה את הבית, עדיין מוטלת עליו החובה לחזור אחריה ולהראות לה פנים ולאפשר לשניהם לחזור למסלול ולתקן את הטעון תיקון.

ברור כי אם במצב של מריבה האישה החליטה לעזוב את הבית מצא הרמ"א לנכון לומר כי אין להאשימה בכך כי היא מתביישת לשוב, ויש להאשים את בעלה שאיננו מחזר אחריה, קל וחומר בן בנו של קל וחומר שבמקרה דנן, גם אם כאמור נטיל את האשמה על האישה שהיא הביאה את המצב לידי כך, בהפגנת קרירות כלפי בעלה ובעובדה שלא ניקתה את הבית, אף על פי כן 'אצבע מאשימה' תוטל לכיוון הבעל, שבמקום 'לתת צ'אנס נוסף' לדבר על ליבה ולנסות ולהתקרב אליה לעודדה שילכו לטיפול משותף, הוא מחליט להתנכר אל משפחתו ולמצוא נחמה בחיק אישה זרה.

ברור כי לא נוכל לבוא בתלונות אל האישה מדוע לא עשתה הרבה כדי להשיבו אליה לשלום בית אם הוא בגד בה, שהרי לא רק 'בושה היא ממנו' כדברי הרמ"א אלא מעורבים כאן רגשות קשים של השפלה כעס וחימה על נטישתו את ספינת חייהם לטובת אישה זרה.

ומידי דברי בו מצאתי בספר 'עיונים במשפט' (לאב"ד ת"א הגאון הרב חיים שלמה שאנן זצ"ל, חלק א סימן כ"ח עמוד רע"ג) שכתב כן לדינא ואף הוכיח את הדברים משני מקורות נוספים, עיין שם.²

מעבר לכך, כבר צוין כי ישנו פער בין בני הזוג מבחינת סגנון התנהגות ברמה המנטאלית, וייתכן שהוא המקור לכך שעל אף שהאישה רוצה את בעלה חזרה אליה אף על פי כן אנו לא רואים שהיא יוצאת מגדרה לשם כך ואינה בוכה או מתחננת לפניו שיואיל לשוב אל חיקה. אך

² ראיה מדין 'מדיר את אשתו' דקיי"ל בשו"ע יו"ד סימן רל"ה סעיף ג' שגם אם האישה היא זו שנדרה ורק הבעל מיאן ולא הפר לה את נדרה, שהדין הוא 'יוציא ויתן כתובה', וכן פסק הב"ש באבן העזר סימן פ"ב ס"ק א' "דקיי"ל הוא נתן אצבע בין שיניה". שוב חזינן שעצם זה שיכל להפר ולא הפר הוא נחשב לגורם.

ראיה נוספת מביא שם מדברי הגמרא במסכת סוטה דף כ"ד עמוד א' וברש"י שם בדב"ה "ושבעלה בא עליה בדרך" שכתב שם וזה לשונו: "שהוא גרם לה שלא תשתה, נוטלת כתובתה" עכ"ל. היינו ממש כדברנו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ברור שאין בזה כדי לשנות את הרושם שנוצר בפנינו על רצונה הכן לשלום בית וכפי שחזרה וטענה בפנינו לאורך הדיונים. משכך אין בפנינו כל עילה לגירושין.

לא הוכח בפנינו ואף לא התרשמנו על קיומה של איזושהי התנהגות קיצונית של האישה כלפי בעלה, טענותיו בדבר מרידתה לא הוכחו כלל, היא לא עשתה דבר רע כנגדו, וכל 'חטאה כלפיו' הינה העובדה שהיא מטבעה קרה יותר ואיננה רגשית מספיק, ויתכן אף שכל זה רק ביחס לסגנונו של הבעל שאף הוא עצמו תיאר את אופיו בפנינו כי הוא אדם חם יותר מהסטנדרט והוא מצפה להרבה יותר לקבל חום ואהבה מהאישה והוא לא קיבל. משכך קשה מאד לקבל את גרסת הבעל ולחייב את האישה בקבלת גיטה.

אישה שאיננה מטפחת את עצמה

טענה נוספת טען הבעל כי אשתו מזניחה את עצמה ולא אכפת לה כלל ממראה החיצוני. לדבריו היא בכוונה לא צובעת את השיער הלבן ואיננה מתייחסת לבקשותיו בעניין.

מנגד השיבה האישה כי היא תמיד הייתה 'חסידה' למראה הטבעי, ואף בעלה היה 'תמים דעה' עמה בעניין, ודווקא היה מביע בפניה את סיפוקו למראה הטבעי. לדבריה הכול היה טוב ויפה עד שבעלה הכניס למשוואה אישה זרה, ומאז החל לבוא אליה בטענות בכל עניין.

אין ספק בכך כי אישה חייבת להתנאות בפני בעלה³. אך עוד דבר אחד ברור, כי בפנינו גרסה מול גרסה כשאין לבעל באמתחתו הוכחה ניצחת לטענותיו, ובשל כך קשה לאמץ את גרסתו, ובודאי שלא לבנות מכך 'עילה לגירושין' - גם אם האישה החליטה שלא לצבוע את שערותיה.

הפלא הגדול של בית הדין בגרסת התובע הוא מדוע גם לדבריו בשנתיים הראשונות היא הייתה מספיק 'חמה' ומספיק נקייה בשבילו והם חיו באושר, מה קרה לפתע פתאום? עובדה זו אומרת דרשני!

נסכם ונאמר כי בין כך ובין כך אין בפנינו עילה לחיוב האישה בגט, אלא בפנינו בעל שרוצה בסיום הנישואין ועושה את הכול לשם כך, הוא לא היסס להעלות טענות שונות כלפיה לרבות שהיא 'אישה רעה' שמצווה לגרשה - בלא שביסס את דבריו כלל, הוא קשר קשר פסול עם אישה זרה כשלבסוף הוא חי יחד עמה באופן מוצהר, כשמנגד עומדת אשתו ומבקשת באופן כנה 'שלום בית'. משכך עלינו לדחות את בקשת הבעל לחיובה בגירושין ולהורות על חיובו בכתובה ותוספתה.

ג. העדר סיכוי לשלום בית כעילה לחיוב האישה בגט

מעיון בחוות הדעת שקבלנו מד"ר ל' עולה שהאישה חפצה בשלום בית אלא שבפועל בנקודת הזמן הנוכחית אין סיכוי לכך.

בעצם עובדה שאין סיכויים לשלום בית דשו כבר רבים האם יש בעובדה זו כשלעצמה עילה לחייב את האישה בגט.

הבעל העלה בסיכומיו כי נישואיהם נותרו רק על הנייר ואין להותירם ככאלה.

³ ואין כאן המקום להאריך בכך על מחויבותה של כל אישה להתנאות אך ורק בפני בעלה ולא בפני רשות הרבים, ולצערנו ישנם ההופכים בזה את היוצרות ואכמ"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין מוציא לנכון להעיר כי אין ספק בכך שיש להבחין בין מקרה שפני הצדדים לגירושין, אלא שברצון מי מהצדדים לנסות ולעשות 'מקצה שיפורים' במגרש הרכושי, לבין מקרה שכנגד דרישת הבעל לגירושין עומדת אישה שדורשת בכנות שלום בית כמו בנדון שלפנינו.

האם יעלה על הדעת שעצם העובדה שאין סיכוי לחזרה לשלום בית יהיה בכוחה 'להתיר את השרץ' ולאפשר לבעל להמשיך את חייו עם אישה זרה מבלי לשלם על מעשיו? וכי לא במקרה שכזה עמד רבינו גרשם מאור הגולה ותיקן את תקנותיו? אם חלילה נתיר זאת, אם כן לא הנחת מקום לבת אברהם אבינו, שחלילה כל מי שירצה לעשות שינוי משמעותי באמצע חייו בחיי הזוגיות יעשה מעשה בשטח ויחבור לאישה זרה, ולבסוף כשלא יהיה סיכוי לשלום בית בית הדין יתיר לו זאת באמצעות חיובה של אשת נעוריו בקבלת גט. ברור כי בית הדין לא ייתן לכך יד.

אכן היו שסברו כי במצב של 'אל חזור' וכפי שהגדירו זאת 'מות הנישואין' יש בזה עילה לחייב את האישה בגט גם אם היא איננה אשמה במצב⁴, והסבירו זאת אף בדבריו המפורסמים של הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל בספרו שו"ת חיים ושלום (חלק ב' סימן קי"ב) שפסק שאם הצדדים פרודים זה מכבר מצווה על בית הדין להפרידם בגט פיטורין, וצרפו בזה אף את דברי רבי משה פיינשטיין ב'אגרות משה' (יורה דעה חלק ד' סימן ט"ז אות ב') בתשובתו הקצרה עיין שם, אך מאידך רבים וטובים חולקים על כך מכל וכל, וסבורים כי הביאור בדברי הגר"ח פלאגי שונה בתכלית, ובכל מקרה לא מדובר כאן בחיוב בגט כנגד חרם דרבינו גרשום, וכפי שהעלה ה'דברי מלכיאלי' (חלק ג' סימן קמ"ה) שחולק על מסקנת הגר"ח פלאגי.

בפסק דין אחר שכתבתי בשבתי בבית הדין בחיפה תיק מס' 1083672/1 הארכתי בזה מאד וסקרתי בהרחבה את כלל השיטות השונות בסוגיה מעניינת וחשובה זו - הרוצה יעיין שם.

על כל פנים בית הדין דנן סבור שאין בזה עילה ל'חיוב בגט' ואין בהגדרה זו של 'מות הנישואין' כדי לחייב את האישה בקבלת גיטה - בוודאי לא כאשר ישנה בפנינו תביעה כנה לשלום בית ודרישה ברורה שבעלה יעזוב את האישה שסרח עמה וישוב לחיקה.

אמנם דבריו של הגר"ח פלאגי יכולים לשמש כסניף נוסף לחיזוק וביצור פסק דין לחיוב גט, אם אכן ישנן עילות ברורות ומוכחות לכך, וכחלק ממרכיב והוכחה לטענת 'מאיס עלי' וכדומה - שלא כבמקרה שלנו - אבל לא כמקור בפני עצמו שמכוחו נפסוק לחייב בגט או להפסיד את האישה את כתובתה.

ד. המלצה לגט בכפוף לפיצויי גירושין

נושא פיצויי גירושין כבר נדון רבות בפסיקה ההלכתית בעבר ובהווה. שני הצדדים הביאו בסיכומיהם מקורות הלכתיים לכאן ולכאן.

ככלל בית הדין דידן סבור שאין מקום לפיצויי גירושין מעבר למה שהורונו חז"ל במתן כתובה לאישה. עם זאת במקרים קיצוניים כשהצדדים דרים שנים בנפרד והבעל כבר המשיך דרכו הלאה, וכשברור שהאשמה לפירוק הבית מוטלת על הבעל, ואף על פי כן האישה דבקה

⁴ פסק דינו המפורסם של הגאון הרב שלמה דיכובסקי שליט"א כשרבים מהדיינים חלוקים עליו. מי שהרחיב את היריעה בנושא זה הוא הגאון הרב אברהם שרמן שליט"א ב'כנס הדיינים' התשס"ז (עמוד 102 בספר) ואכמ"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשלום בית ומעוניינת בכך בכל ליבה ומסרבת להתגרש. במקרה שכזה ראוי שבית הדין ישקול מתן פיצויים לאישה כדי שתיאות להתגרש.

בפסק דין אחר (בבית הדין בחיפה תיק מס' 1097040/11) הארכתי בזה בבירור סוגיה זו ומנהג בתי הדין כיום במתן פיצויים, ואין מקום להאריך בזה כאן. הרוצה יעיין שם.

רק אצטט את דבריו המאלפים של אב"ד פתח תקווה הגאון הרב שלמה שמשון קרליץ זצ"ל בספרו 'עטרת שלמה' (חלק א' סימן נ"א עמוד רמ"ג) שדחה מכל וכל את האפשרות לחיוב בעל בפיצויי גירושין כנגד הסכמתו, וזה לשונו:

"בקשר לתביעת הנתבעת לפיצויים במקרה של גירושין, תביעה כזאת אין לה מקור בש"ס וראשונים ז"ל ואין מקום לחייב את הבעל לתת כסף ופיצויים אפילו בזמן שהוא דורש את הגט, אם כי כמובן שהאישה יכולה לסרב לקבל את הגט אם אין סבות מכריעות לחיוב קבלת הגט והאישה יכולה לדרוש פיצויים כפי מה שהיא מוצאת לנכון להסכמתה לגט, אבל אין דבר זה נכנס תחת סוג של תביעות שאפשר לדרוש מבית הדין שהבעל יהא מחויב למלאות תביעות אלו, אלא זה תלוי ברצונו הטוב של הבעל שאם הגירושין אצלו הוא דבר הכרחי אז יסכים לפיצויים בלי תביעה וכלי פסק דין ואין אנו מכירים מנהגים בישראל כאלו להוציא ממון מהבעל שלא מהדין".

פשוט וברור כי אין אפשרות לבית הדין להטיל חיוב ממוני כלשהו היכא שאין לו מקור בהלכה ובש"ס.

פיצויי גירושין בתביעה כנה לשלום בית

ברם שונים הדברים כאשר האישה מבקשת שלום בית ומתחננת שבעלה יעזוב את האישה הזרה וישוב לחיקה, כאן יש לומר שהגם שאין שום תועלת אם נפסוק שיש לחזור לשלום בית לנוכח אפסיות הסיכויים שהבעל יאות לעזוב את האישה עמה הוא סרך ולשוב לאשתו, מכך מקום או לנו אם לא נעמיד את הדת על תילה, ובפרט כאשר עסקינן בבני זוג מבני עדות אשכנז שקבלו עליהם חרם דרבינו גרשום.

בנידון דנן יפים דבריו המפורסמים של ה'דברי מלכיאל' (חלק ג' סימן קמ"ד) שדן באחד שנשא אישה ונמאסה בעיניו וברח ממנה והחל לצאת לתרבות רעה, ודן שם האם יש מקום להקל ולהתיר לו לגרשנה בעל כורחה או לישא אישה נוספת על אשתו, במיוחד לאור החשש שהוא יצא לתרבות רעה אם לא נתיר לו. וכתב שם הדברי מלכיאל להחמיר בזה וזה לשונו:

"ומכל שכן בעתים הללו אשר כל מי שרוצה לעבור על חדר"ג נוסע לאמריקה כדי לעגן את אשתו ולכפותה על זה לקבל גט, וחלילה לנו לסייע עוברי עבירה ולהתיר לו, ועלינו להעמיד את הדת על תילה".

ויעויין עוד בשו"ת תעלומות לב (אבן העזר חלק ב' סימן א') שהרחיב בכך שבנידון שכזה יש לבית הדין לחייב את הבעל שיפייס את האישה בדמים שתיאות לקבל את גטה.

ויעויין עוד בשו"ת ישכיל עבדי (אבן העזר חלק ה' סימן ה') מה שכתב עוד בזה.

בהתאם לאמור לאמור יש להוסיף ולומר כי בנידוננו אין אפשרות לכפות על האישה להתגרש לא רק מחמת איסור חרם דרבינו גרשום אלא אף מחמת האיסור שלא לגרש את האישה כשלא מצא בה 'ערוות דבר' ובפרט באשתו הראשונה וכדאיתא באבן העזר סימן קי"ט סעיף ג'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור הדברים, ומשלא הצליח התובע להוכיח טענותיו, ברור שיש לדחות את תביעת הגירושין.

מן הכלל אל הפרט

נמצאנו למדים כי במקרה דנן שעסקינן בבעל שחי חיי הפקר עם אישה זרה ומאס באשת נעוריו ומאחר שהעלנו כי האשמה לפירוק הבית מוטלת (כמעט במלואה) על הבעל, כשמנגד עומדת האישה ועותרת לשלום בית עם בעל נעוריה, ומסרבת לגירושין בכל תוקף, הרי שאין אנו יכולים לקבל את תביעת הבעל לחייבה לקבל גיטה כנגד חרם דרבינו גרשום ומשלא מצא בה 'ערוות דבר'.

עם זאת אנו כן נמליץ לצדדים להתגרש אם וכאשר הבעל יאות לתת לה פיצוי הוגן שיניח את דעתנו כדי לשכנעה לקבל את גטה.

ה. קבלת כתובה ותוספתה ללא קיזוז קבלתה עפ"י חוק יחסי ממון

הנה בד"כ מקובל שאין 'כפל מבצעים' ואף אם בית הדין פוסק ברמה העקרונית כי לאישה מגיע את כתובתה, הוא נמנע מלחייב זאת כל עוד לא נתנה החלטה בענייני הרכוש מה מקבלת האישה מכח החוק האזרחי. אך בנידוננו ולאור האמור, הדבר שונה. הבעל מאס באשתו ורעה בשדה אחר. ואף שיתכן אמנם שיש כאן רשלנות תורמת של הנתבעת, אך בוודאי שאי אפשר להטיל עליה את האחריות לגירושין ולהסיר מהבעל עול כבוד זה. הוא זה שפרץ את הגבול והוא זה שלא ניסה לחזור אחר אשתו ואל לו להאשים את אשת נעוריו בכך. ייתכן שהיא לא עשתה די להשיבו, אך אין בזה כדי לפוטרו ממתן פיצוי הוגן כדי לשדלה שתיאות לקבל את גיטה ולוותר על רצונה ה'כן' לחזור לשלום בית.

מסיבה זו אנו סבורים כי במקרה זה שתביעתה לשלום בית כנה, זכאית האישה לכתובתה – גם מעבר למה שהיא אמורה לקבל על פי חוק יחסי ממון.

כשהאישה תובעת גיטה לאור תביעת בעלה

נקודה נוספת לגבי חיובו של הבעל דנן בכתובת אשתו נלע"ד להוסיף ולומר ביתר שאת, שאף אם היה מדובר שהאישה הייתה 'מיישרת קו' עם בעלה וקוראת את המפה כמות שהיא שאין שום סיכוי לאחות ביניהם את הקרעים ולהחזיר את הגלגל אחורנית, ומסכימה בלית ברירה לגירושין⁵, אף על פי כן אין מקום להפסידה כתובתה ותוספתה, זאת משום שסירובה להמשיך לחיות לצדו איננו רצון אמיתי שלה, כי אם תגובת נגד לאור מרידתו בה והשפלתה לאור עזיבתו את הבית לטובת אישה זרה, ומשכך בלתי אפשרי להגדירה כ'מורדת בבעלה' ולכנות את המקרה כבני זוג המורדים זה בזה ולהפסידה כתובתה ותוספתה.

לענ"ד הגדרת והאשמת בן זוג במרידה על כל המשתמע מכך היינו היכא שהצד השני מחכה וממתין להמשך חיים משותפים ותקינים, והואיל וצד זה מורד בו הוכרז ככזה יש לדבר השלכות הלכתיות. ברם כאשר נוכח לראות בן הזוג כי בן זוגו מורד בו באופן מוצהר ומסרב להמשיך לחיות עמו, ואף הגדיל עשות ולקח לעצמו 'בת זוג' אחרת, קשה מאד להגדיר את האישה כמורדת אף אם בפועל היא 'השלימה' עם המצב ומוכנה להתגרש ואף היא 'נגררת' אחר בעלה ואיננה מעוניינת כלל בשלום בית.

⁵ היינו מקרה הפוך מהמקרה בדברי רבינו ירוחם בספר המישרים בנתיב כ"ג ח"ח הידוע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סברא נוספת יש לומר בזה, שכל דין 'מורדת' מצינו רק כאשר מדובר במרידה בפועל באמצעות סירוב מוחלט ואי עשיית הדברים בו בן זוג מחייב כלפי זולתו. אולם באופן כזה שמרידת הבן זוג השני 'הנגרר' אחר סירובו ומרידתו של הראשון מתבצעת בעצם רק בדיבור ולא במעשה – שהרי עד עתה בן הזוג שעזב את הבית הוא זה שמרד בפועל והגירושין יצאו ממנו, ובן הזוג השני 'הנגרר' – במקרה דנן זו האישה – בעצם כלל לא מרדה בפועל, ועל כל פנים לא הוכח לנו כן, אם כן ייתכן שאף אם היא כאמור 'יישרה קו' עם בעלה ומסכימה מיד לגירושין, לא הפסידה בזה את זכויותיה מדין 'מורדת' לפי שאין לכנותה ככזו רק בשל אמירתה והסכמתה כרגע לגירושין בעקבות מחדליו של הבעל⁶.

משכך בנידוננו שהאישה עדיין עומדת ומבקשת 'שלום בית' נראה שהיא זכאית במלא כתובתה ותוספתה ואף לפיצוי הוגן מבלי להתקוזז במה שתקבל מהרכוש על פי חוק יחסי ממון.

משכך, מעבר לחלקה של האישה על פי דין בכתובתה ובתוספתה, ומעבר לחלקה על פי חוק יחסי ממון ברכוש, אנו סבורים שעל הבעל לפצותה כדי שתסכים לקבל את גיטה.

ו. מסקנות ופסק הדין

לאור מה שהעלנו בדבר הטלת האחריות לפירוק הנישואין על כתפי הבעל ותביעתה הכנה של האישה לשלום בית מחד, כאשר למגינת לב אין כל סיכוי סביר לשוב לשלום בית מאידך, וקריאתה לשלום בית נותרה כקול קורא במדבר וללא מענה וכהמשך להצעת בית הדין מיום 04.12.19 ולאחר שיקול הדעת, אנו פוסקים כדלהלן:

א. תביעת הבעל לחיוב האישה בגירושין נדחית.

ב. עם זאת אנו ממליצים לצדדים להתגרש בכפוף למתן פיצוי הוגן לאישה שיניח את דעתנו, וזאת בנוסף למלוא תוספת הכתובה בסך 55,555 ש"ח.

ג. בהתאם לאמור אנו מביעים בזאת את דעתנו כי לאור סכום הכתובה הנמוך הנתבעת זכאית לפיצוי משמעותי מעבר למצוין בסכום הכתובה. משכך בית הדין ימליץ על גירושי הצדדים בכפוף לכך שהסכום הכולל שתקבל האישה - מעבר לקבלת הכתובה המגיעה לה על פי דין ומעבר לחלקה ברכוש הרשום על שמה או על שם שני הצדדים - לא יפחת מסך 500,000 ש"ח כולל מה שתקבל במסגרת חוק 'יחסי ממון' מתוך זכויותיו הפנסיוניות של הבעל.

ד. בהתאם לאמור, אנו נותנים בזאת לבעל פסק זמן של 21 יום כדי להודיע לבית הדין על החלטתו בעניין.

ה. ניתן לפרסם פס"ד בהשמטת פרטים אישיים כמקובל.

ניתן ביום ל' בתשרי התשפ"א (18/10/2020).

הרב שמעון לביא

הרב רפאל זאב גלב

הרב יצחק מרוה – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה

⁶ וכבר כתבתי זאת בפס"ד אחר, ומצאתי שדברים מעין אלה העלה בספר 'עטרת דבורה' חלק א' סימן ל"ו עיי"ש בדבריו עמוד 253.